

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové, Mgr. Daniely Zemanové, JUDr. Michala Mazance a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **T. A.**, zastoupeného JUDr. Vladimírem Čarňanským, advokátem se sídlem Vodičkova 41, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 1. 2008, č. j. OAM-688/LE-07-K02-2005, ve věci mezinárodní ochrany, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 11. 2008, č. j. 32 Az 9/2008 - 32,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „správní orgán“), ze dne 14. 1. 2008, č. j. OAM-688/LE-07-K02-2005. Tímto rozhodnutím nebyla stěžovateli udělena mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů.

Vzhledem k okolnosti, že v dané věci se jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany (dříve ve věci azylu), Nejvyšší správní soud se ve smyslu ustanovení § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“), nejprve zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, na www.nssoud.cz, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS.

Podle tohoto usnesení je přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů

či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech mezinárodní ochrany je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. V zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je pak nejenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž také uvést, v čem spatřuje, v mezích přijatelnosti, v konkrétním případě podstatný přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

V dané věci stěžovatel namítá zákonné důvody specifikované v § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a namítá tak nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a vady řízení spočívající v tom, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a soud, který ve věci rozhodoval, měl proto napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Soud se ve svém rozsudku zcela ztotožnil s hodnocením správního orgánu ve věci neudělení mezinárodní ochrany, který považoval „*azylový příběh*“ stěžovatele za nevěrohodný a nedospěl k závěru, že by stěžovatel měl být pronásledován ve smyslu § 12 zákona o azylu.

Stěžovatel uvádí, že v souladu s ustanovením § 3 správního řádu má správní orgán postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 tohoto zákona, podle něhož mají být šetřeny oprávněné zájmy dotčených osob. Stěžovatel konstatuje, že jeho zájmem je získat mezinárodní ochranu před pronásledováním, svou žádost považuje za oprávněnou a je přesvědčen, že to ve svých výpovědích prokázal. S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Azs/2004 – 57 pak tvrdí, že pokud správní orgán o věrohodnosti těchto výpovědí pochyboval, bylo na něm, aby zajistil důkazy, které jejich věrohodnost vyvrátí či zpochybní. Podle jeho mínění však důkazy, které správní orgán provedl, ke zjištění skutkového stavu, jak to má na mysli ustanovení § 3 správního řádu, nevedly. Stěžovatel má totiž za to, že správní orgán měl prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí požádat Súdánskou republiku o sdělení, zda byl studentem vysoké školy, které konkrétně a ve kterém období. Tak se jeho výpovědi mohly potvrdit nebo vyvrátit, a teprve takto zjištěný skutkový stav by měl být předmětem úvah, zda může být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany.

Vzhledem k tomu, že se nepodařilo výpovědi o stěžovatelově studiu na vysoké škole a o tom, že stěžovatel pronesl určitý projev, v jehož důsledku byl ohrožen ze strany příslušníků bezpečnosti, vyvrátit, mělo se vycházet z jeho pravdivosti. Různé označení příležitosti, při které projev učinil, jeho délky a obsahu, podle jeho názoru k jeho znevěrohodnění nepostačují. Vzhledem k tomu, že postavení žen v jeho zemi je dostatečně známé, trvá stěžovatel na tom, že byl pronásledován za uplatňování politických práv a svobod. S ohledem na to, co zažil, a jak se v jeho zemi postupuje k odpůrcům zřízení, má stěžovatel odůvodněný strach z pronásledování z důvodu zastávání určitých politických názorů (vztah k ženám, postup vůči Dárfúru). Krajský soud

tedy dospěl k nesprávnému právnímu závěru ohledně výše uvedených ustanovení zákona o azylu. Proto stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň navrhuje, aby soud přiznal kasační stížnosti odkladný účinek, neboť pokud by stěžovatel musel vycestovat do své vlasti již nyní, jeho život by byl reálně ohrožen.

Ze spisového materiálu zjistil soud následující pro věc podstatné skutečnosti. Ze spisu vyplynulo, že stěžovatel podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v Praze Ruzyni ihned po svém příletu do České republiky dne 25. 9. 2005 a správní orgán následně provedl první pohovor se stěžovatelem dne 11. 10. 2005. Nejednalo se však o pohovor jediný, dle materiálů založených ve spise proběhly v dané věci s delším časovým odstupem ještě další dva doplňující pohovory, a to konkrétně ve dnech 28. 3. 2006 a 16. 10. 2007. Je proto zřejmé, že opakovanými pohovory se správní orgán důvěryhodnost tvrzení stěžovatele o možném pronásledování z důvodu zastávání určitých politických názorů, jež by mohly být režimu v zemi jeho původu nepohodlné a mohly by být považovány za opoziční, snažil důkladně prověřit. Správní orgán v průběhu řízení také shromáždil řadu zpráv a informací o situaci v Súdánu jakožto zemi původu stěžovatele zaměřených na zjišťování politické situace a úrovně ochrany lidských práv a základních svobod. Dne 6. 12. 2007 pak byl stěžovatel s podklady pro rozhodnutí seznámen a měl možnost se k nim vyjádřit, případně navrhnout jejich další doplnění, což však neučinil.

Správní orgán zjišťování důvodnosti stěžovatelem podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany prokazatelně věnoval nadstandardní pozornost a věrohodností jeho „*azylového příběhu*“ se dostatečně podrobně zabýval, neboť je známou skutečností – a v tomto ohledu lze dát stěžovateli za pravdu - že politicko-sociální situace v Súdánu není ideální a některé části země jsou zvláště problematické, zejména oblast západosúdánské provincie Dárfúr, jež je od roku 2003 ohniskem závažných etnických konfliktů, které přerostly až do rozměrů genocidy a kde bylo páčáno i násilí na ženách, což mělo být mimo jiné tématem stěžovatelova proslovu na univerzitě, kde dle svých slov studoval. K tomu se však správní orgán vyjádřil ve svém rozhodnutí tak, že stěžovatel dle své vlastní výpovědi žil v podstatě celý život v Ch. (tedy na severu země) a žádné vazby na krajně nebezpečné oblasti země neměl, s výjimkou občasných návštěv východního Súdánu (odkud pocházeli stěžovateli předkové) při příležitosti konání slavností. Nejvyšší správní soud k tomu dodává, že ačkoli celkovou situaci v zemi původu stěžovatele nelze v žádném případě hodnotit jako ideální a Súdán nepatří k zemím, u nichž by neexistovaly pochybnosti o tom, že alespoň minimální standard ochrany lidských práv je ze strany státu v zásadě zaručen, není možno při značné velikosti země samotný tento fakt považovat za dostačující důvod k tomu, aby stěžovateli byla udělena mezinárodní ochrana a aby mu byl přiznán statut uprchlíka. K tomu by totiž bylo nutno, aby k objektivním skutečnostem přistoupily i skutečnosti subjektivní, které se týkají právě konkrétního životního příběhu konkrétního žadatele o azyl a které vytvářejí skutkové okolnosti jeho případu (jež je pak samozřejmě třeba hodnotit i v širším kontextu celkových poměrů v daném státě). Tyto subjektivní skutečnosti pak musí vykazovat alespoň přiměřenou míru věrohodnosti.

K těmto otázkám, které stěžovatel ve své kasační stížnosti předeštel, se Nejvyšší správní soud ve své dosavadní judikatuře již opakovaně vyjádřil; k povinnosti tvrdit azylově relevantní důvody např. v rozsudku ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 – 59, publikovaném pod č. 181/2004 Sb. NSS (všechna - i dále v textu - citovaná rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz). Také otázce důkazního břemene v tomto typu řízení v obecné rovině již kasační soud ve své judikatuře věnoval pozornost. Podrobnou argumentaci na toto téma je možno nalézt v odůvodnění rozsudku ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70, publikovaném ve Sbírce NSS pod č. 1749/2009. Soud zde poukázal na skutečnost, že úprava důkazního břemene v zákoně o azylu je velmi skoupá a že je proto nutno příslušná ustanovení zákona o azylu vykládat eurokonformně v souladu s kvalifikační směrnicí Rady 2004/83/ES o minimálních normách, které musí státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti splňovat, aby mohli o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, žádat.

Jak již bylo shora naznačeno, zvláštností řízení ve věcech mezinárodní ochrany je mj. skutečnost, že důkazní břemeno představuje v první fázi řízení zejména povinnost tvrzení, která dopadá výhradně na žadatele o udělení mezinárodní ochrany. Žadatel v této fázi nese důkazní břemeno v podobě břemene tvrzení, s nímž do řízení vstupuje a jímž zároveň utváří základní rámec zjišťování skutkového stavu. Proto má obecná povinnost tvrzení v řízení ve věcech mezinárodní ochrany zásadní význam. Není pochyb o tom, že žadatel o udělení mezinárodní ochrany se nezřídka nachází v situaci důkazní nouze, kdy z pochopitelných důvodů s ohledem na specifickou tohoto řízení není schopen předložit správnímu orgánu dokumentární či jiné hodnověrné důkazy a z tohoto důvodu také hraje v této fázi řízení, tj. na jeho začátku, klíčovou roli pohovor s žadatelem. V průběhu pohovoru samotného a v dalších fázích řízení je již povinnost osvětlit všechna relevantní fakta rozložena mezi něj a správní orgán, který je pak povinen zjištěná fakta a získané podklady objektivně vyhodnotit a učinit jím odpovídající závěr.

V posuzovaném případě vzal správní orgán po provedení všech tří pohovorů za prokázané, že stěžovatel uvedl nepravdivé informace ohledně studia na jím jmenované vysoké škole (neboť v pohovorech prokázal základní neznalosti reálií a prostředí, o němž tvrdil, že se v něm pohyboval) a že se ho vyostřená situace v jeho zemi nedotýkala, neboť žil, jak již bylo řečeno, v Ch., kde až do svého údajného veřejného vystoupení neměl žádné problémy. Co se týče politické angažovanosti stěžovatele v opoziční politické straně al-Umma, která bojuje za náboženskou, kulturní a politickou pluralitu, konstatoval v průběhu řízení sám stěžovatel, že byl pouze řadovým členem této strany a žádné problémy se státními orgány ve své zemi z důvodu svého členství neměl.

I Nejvyšší správní soud proto dospěl k stejnému závěru, jaký učinil správní orgán a poté i krajský soud, a to k závěru, že rozpory, které z jednotlivých výpovědí stěžovatele vysvítají, jsou natolik evidentní a závažné, že výpověď stěžovatele není dostatečně věrohodná a přesvědčivá, aby mohla být důvodem k udělení mezinárodní ochrany. Nesrovnalosti se totiž netýkají jen detailů, které by samy o sobě byly nepodstatné, jako je např. délka tvrzeného projevu stěžovatele o demokracii a rovnoprávnosti žen nebo internetová adresa příslušné vysoké školy, ale i zásadních skutečností. Stěžovatel v průběhu jednoho z pohovorů na fotografiích předložených správním orgánem vůbec

nepoznal budovu školy, na které měl studovat, uvedl, že fakulta není členěna na katedry (ve skutečnosti má 4 katedry), uvedl, že rektorem university byl pan A. M. A., ačkoliv v předchozím pohovoru označil tímto jménem svého strýce, který se živil prodejem dobytka a který mu měl zajistit odlet ze Súdánu. V tomto ohledu se tedy jeví námitka stěžovatele týkající se povinnosti žalovaného dotazovat se na jeho studium Súdánské republiky prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí jako zcela irelevantní.

Ze shora uvedeného vyplývá, že ustálená a jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny námitky podávané v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádný důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Proto ji posoudil ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. jako nepřijatelnou a odmítl ji.

Stěžovatel ve svém podání navrhl, aby soud kasační stížnosti přiznal odkladný účinek. O tomto návrhu Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť kasační stížnost ve věcech azylových je vybavena odkladným účinkem *ex lege* (ustanovení § 32 odst. 5 zákona o azylu).

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s ust. § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 4. června 2009

JUDr. Radan Malík
předseda senátu